

Vysoké učení technické v Brně

Fakulta architektury

Poříčí 273/5, 63900 Brno 39

Zadání diplomové práce

Číslo diplomové práce: FA-DIP0090/2012 Akademičký rok: 2012/13
Ústav: Ústav navrhování VI.
Student(ka): **Bc. Ada Žabčřiková**
Studijní program: Architektura a urbanismus (N3501)
Studijní obor: Architektura (3501T002)
Vedoucí diplomové práce: **Ing. arch. Jan Mléčka**
Konzultanti diplomové práce:

Název diplomové práce:

Valašská identita v objektech drobné architektury

Zadání diplomové práce:

Cílem práce je propojení izolovaných fragmentů, významných míst Valašska v jeden celek, s vlastními zákonitostmi odrážející hodnoty Valašska. Jakási abstraktní myšlenková konstrukce geometrických vztahů důležitých míst, mlčící a zároveň sdělující nesdělitelné, pracující v nekonečné časové lince, odrážející ducha místa (genia loci) a ducha doby (zeitgestu) a vizualizující setkávání časoprostorů v ohniskových bodech valašské krajiny.

Rozsah grafických prací:

Teoretická východiska

Analýzy

Koncept

Celkové řešení /širší vztahy 1:100 000 - 1:500

Podrobné zpracování zvolené části.

- situace 1:1000 - 1:200

- půdorysy, pohledy, řezy 1:200 - 1:20

- detaily 1:20 - 1:1

- perspektivy, zákresy do fotografie, vizualizace

- model 1:500 - 1:20

Seznam odborné literatury:

CÍLEK, Václav. Krajiny vnitřní a vnější. Dokořán, 2012. ISBN 80-7363-042-7

MENCL, Václav. Lidová architektura v Československu, Academia, 1980. cnb000125450

NORBERG-SCHULZ, Christian. Genius loci, Krajina, místo, architektura. Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-303-5

HOLL, Steven, PALLASMAA, Juhani, GÓMEZ, Alberto Pérez. Questions of perception: phenomenology of architecture. William Stout, 2007. ISBN 978-0974621470

ZUMTHOR, Peter. Promýšlet architekturu. Archa, 2009. ISBN 978-80-901926-1-4

HAYS, Michael(editace). Architecture I theory I since 1968, A Columbia book of architecture, 1998. ISBN 0-262-08261-6

DOUCHA, František a kol. Okres Vsetínský, obraz přírodní, kulturní a hospodářský, Vsetín 1938.

BERRE Nina, LYSHOLM Hege (editace). DETOUR. Architecture and Design along 18 National Tourist Routes in Norway, National Building Museum, 2008.

Termín zadání diplomové práce: 18.2.2013

Termín odevzdání diplomové práce: 13.5.2013

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Ada Žabčíková
Student(ka)

Ing. arch. Jan Mlěčka
Vedoucí práce

prof. Ing. arch. Helena Zemánková, CSc.
Vedoucí ústavu

V Brně, dne 18.2.2013

doc. Ing. Josef Chybík, CSc.
Děkan

HODNOTY KRAJINY: PRŮVODNÍ ZPRÁVA

Diplomová práce je příběhem o (ztrátě) paměti místa a hledání identity Valašska prostřednictvím objektů drobné architektury. Teoretická část diplomové práce se zabývá problematikou krajiny jako celku - rozebírá region v geografických, antropologických a kulturních souvislostech na pozadí stěžejních historických událostí. Specifický krajinný ráz poskytl pastevcům přívětivé útočiště, naopak pro císařská vojska a stepní nájezdníky se Valašsko stalo nedobytným teritoriem - lid v horách tak zůstával po staletí neporazitelný a území pro něj představovalo vysoce strukturovaný, funkční a nezamyšleně estetický celek. Industrializace na konci 19. St. a pozdější procesy kolektivizace měly za následek markantní proměnu krajiny – reidentifikaci jejich hodnot i lidského vztahování se k ní.

Návrhová část diplomové práce nastiňuje „krajinný plán“ a definuje krajinné prvky pomocí analýzy a interpretace znaků jednotlivých krajinných úvarů v tradičním valašském pojmenování:

Pindula – horské sedlo. Polootevřený prostor, skýtající pocit bezpečí v krajině. Geograficky i pocitově se jedná o nejbezpečnější místo v krajině. Právě zde vznikala útočiště pro poutníky ve formě přístřešků, hostinců, ubytoven a bivaků. Místa, která měla na daleké cestě nahradit domov.

Grůň – odlesněný svah na vrcholu nebo úbočí kopce. Odlesňování na Valašsku probíhalo především z nedostatku úrodné půdy. Jedná se o prostor definovaný lesem a svahem. Průzor lesním výsekem nabízí dynamický výhled umocněný právě jeho ohraničením.

Čupek – nezalesněný vrchol kopce s plochým temenem. Neohraničený prostor poskytující široký rozhled do okolí. Tyto kopce sloužily k strážení oblasti. Díky hornatému terénu se na Valašsku nevyskytují hrady, jejich funkci suplovaly tyto strážní kopce. Existoval zde systém strážních ohňů, předávající signály o nebezpečí na dlouhé vzdálenosti.

Kopanice – pastvina ve stráni pod lesem. Nejtypičtější znak valašské kulturní krajiny. Měkké tvary, horizontální členění a pasoucí se ovce dávají pocit útulna a líbeznosti. Extenzivní horské pastevectví, přineseno rumunskými Valachy, tvořilo převážný druh obživy v této chudé neúrodné oblasti.

Kyčera – zalesněný kopec. Dřevo je tradičním stavebním a výrobním materiálem Valachů. V 19. století se zde rozmohlo lesní hospodářství a začalo plánované vysazování smrkových monokultur. Dnes lesy tvoří přes 50 % území.

Ráztoka – zmola s potokem. Flyšové vrásnění dalo krajině typický ráz. Horotvorné pohyby daly za vznik údolím, potoky vyvěrající v horách se do údolí dostávají prudkými stržemi.

Polana – náhorní pláň, hřeben kopce. Široký otevřený prostor nad údolím tvořící horizont místa. V krajině velmi silná záležitost. Linie propojující nebe a zemi. Jakákoliv stavba zde musí mít hlubších významů.

Grapy – strmé stráně nad údolím. Stojí na pomezí sídla a krajiny. Místa setkání a společenských událostí. Například ohňů, zpěvů a tanců.

Krajinu tedy chápu jako prostor, který je tvořený znaky ve vzájemné interakci – pro svou silně kontextuální povahu (znak – objekt – krajina) nejsou znaky interpretovány na dyadické úrovni, ale rekurzivním způsobem triadických vztahů. Prostřednictvím navzájem provázaných objektů drobné architektury re-aktivují hodnoty valašské krajiny s důrazem na osobní interpretaci - mentální reprezentaci místa a formování kolektivní paměti.

OBJEKTY:

BIVAK (PINDULA) – objekt umožňující nouzové přespání a vybízející k zastavení na cestě. Je přepisem základních tvarů architektury pasteveckých oblastech – A jako přístřešek pro člověka – pastevce a X jako krmelec pro zvíře.

Konstrukce je složena z kulatiny stejné délky postupně stáčené až do horizontální polohy.

VYHLÍDKA (GRÚŇ) – vychází z tradičního tvarosloví a prací s terénem. Vzhledem odráží typickou valašskou „omšelost“ a využívá scénických výhledů průřezem lesa.

Konstrukce je z dřevěných nosníků.

OHNIŠTĚ (ČUPEK) – sloužící ke strážním ohňům má význam ne jako jedinečné, ale teprve až v celé síti ohňů. Nejde o design ohniště, ale o nalezení podstaty v propojení jednotlivých stanovišť. Nejjednodušší technologií skládáním kamenů vytváří ohniště ve své posvátnosti, v symbolice kruhu a propojenosti, ale přidávám i kameny ve směru dalších stanovišť a upozorňuji tak na celý systém.

PAJTA (KOPANICE) – Pajta je přístřeškem pro ovce při extenzivním pastevectví. To má na Valašsku hlubokou tradici a dodnes se udržuje. Již však bez sezónního pobývání na horských salaších, ale přejížděním z místa na místo a instalováním mobilních plotů – tzv. košárů a pajt, přístřešků pro ovce při nepříznivém počasí. Navrhuji lehkou dřevěnou konstrukci, která by byla mobilní, ze 2 druhů opakujících se segmentů a zakryta stanovou plachtou. Využívá horizontalitu, remízky v kulturní krajině a variabilně kopíruje tvar vrstevnic.

LAVIČKOVÁ STEZKA (KYČERA) – Dnes již nespočívá potřeba krajiny v jejím přímém využití, ale v pobývání v ní. Na Valašsku je velmi rozšířená pěší turistika, vznikl zde první turistický svaz – Pohorská jednota Radhošť. Navrhuji turistickou trasu bez klasického značení, ale jako značky by sloužily lavičky v barvě trasy. Na křižovatkách, nejvýznamnějších místech na cestě, kde se lidé zastavují a odpočívají, by se lavičkové trasy protínaly a vytvářely různobarevné posezení.

Lavičky samotné by využívaly stromů jako nosných prvků a byly by k nim zavěšeny pomocí nastavitelných ocel. skruží.

MOST (RÁZTOKA) – Most propojující dvě funkce – přechodu přes strž a ubytování. Most tak slouží jak místním tak turistům. Navíc jsou z něj nataženy plošiny, umožňující se dostat k vodě, nebo jen poseddět, či se snad pohoupat nad strží.

Konstrukce mostu je dřevěná příhradová, parazitující domek má pouze samonosnou rámovou konstrukci.

KAPLE (POLANA) - Není nic silnějšího v krajině než objekt na horizontu – té linie propojující nebe a zemi. Navrhuji kapli inspirovanou tradiční symbolikou trojúhelníku jako symbolu dobra a špice jako směřování k nebi. Konstrukce je z trámů, rozdílnost v jejich posazení umožňuje hru světla ve vnitřním prostoru.

AMFITEÁTR – krajina do jisté míry dává lidem i městské funkce. Jakousi formou kultury může být amfiteátr na pomezí města a přírody. Celá scéna pracuje s otevřeným prostorem a s okolními panoramaty. Lavice a práce s terénem jsou z tesařských trámů, z nejtypičtějšího stavebního materiálu na Valašsku.